

Tarja Kröger

Käspaikan merkitys käsityötieteen opiskelijoille

Johdanto

Käspaikan pääsivu löytyy osoitteesta <http://www.tkukoulu.fi/handmade>. Käspaikan taustalla on kesällä 1996 syntynyt Käsityön TietoBoxi. Perustajana oli 20 tekstiiliopettajan ryhmä, joka kokoontui tutkimaan ja kokeilemaan, millaista www-julkaiseminen oikeastaan on. Www oli tuolloin vielä varsin uusi asia. Käsityön TietoBoxi sulautettiin vuoden 2001 lopussa Käspaikka-sivustoon. (Kröger 2003.)

Käspaikka ei ole jäänyt muutaman vuoden projektiksi, vaan se on vakiinnuttanut asemansa käsityönopetuksen virtuaaliympäristönä. Käspaikka juhli kymmenen vuoden ikäänsä juhlaseminaarissa joulukuussa 2006. Juhlaseminaarin luentoa varten kerättiin tietoa siitä, mitä Käspaikka merkitsee käsityön opettajaksi opiskelevien keskuudessa. Siltä pohjalta syntyi tämä artikkelikin. (Kröger 2006.)

Määrittelen väitöskirjassani (Kröger 2003), että Käspaikka on www-sivusto, jonne kerätään ja toimitetaan oppimateriaaleja sekä tietoa alan ajankohtaisista asioista. Se on myös paikka, jossa tietoa järjestellään ja luokitellaan niin, että se on paremmin hahmotettavissa. Käspaikka on virtuaaliyhteisö, joka erilaisten toimintamuotojen (mm. postituslista, ilmoitustaulu ja verkko-oppimateriaalien tuottaminen) kautta kokoaa alan ammattilaisia ja opiskelijoita kehittämään yhdessä käsityönopetusta. Millaisena tämän päivän opiskelijat näkevät Käspaikan? Edustaako Käspaikka heille edellä mainittuja asioita? Onko Käspaikka opiskelijoille tietopankki ja tiedonhallintapaikka sekä virtuaaliyhteisö? Mitä muita merkityksiä opiskelijat antavat Käspaikalle?

Tutkimusongelmat, menetelmä ja aineisto

Tällä tutkimuksella haluttiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisia merkityksiä opiskelijat antavat Käspaikalle?
2. Millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä eri vuosikurssien vastauksissa on?
3. Millaista kritiikkiä vastauksissa tulee esille?

Käsityötieteen opiskelijoille lähetettiin syksyllä 2006 sähköpostikysely, jossa kysyttiin: Mitä Käspaikka www.kaspaikka.fi merkitsee sinulle? Lisäkysy-

myksinä esitettiin myös: Miten olet käyttänyt Käspaikkaa, mitä mieltä olet siitä, miksi se on tarpeellinen, entäs jos Käspaikkaa ei olisi? Lisäkysymyksiin ei analyysissa haettu erikseen vastauksia, vaan ne toimivat lähinnä vastaamaan inspiroivina tukikysymyksinä.

Kyselyyn vastasi yhteensä 55 käsityötieteen opiskelijaa. Opiskelijoita valitaan vuosittain 20 opiskelemaan käsityötiedettä, joten jokaiselta vuosikursilta yli puolet vastasi kyselyyn. Opiskelijoiden jakautuminen vuosikursseittain näkyy oheisessa taulukossa (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Kyselyyn vastanneet opiskelijat vuosikursseittain.

	<i>f</i>	%
1. vuosikurssi	13	24
2. vuosikurssi	15	27
3. vuosikurssi	13	24
4. vuosikurssi tai ylempi	14	25
Yhteensä	55	100

Opiskelijoiden vastaukset olivat eripituisia. Jotkut vastasivat lyhyesti luettelen erilaisia merkityksiä. Monet kirjoittivat esseen muotoisia vastauksia. Pitäudeltaan vastaukset vaihtelivat muutamasta lauseesta yhden sivun pituisiin vastauksiin.

Aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti niin, että ensin vastauksista etsittiin erilaisia Käspaikalle annettuja merkityksiä. Löydetyistä merkityksistä laadittiin luokittelurunko. Tämän jälkeen aineisto käytiin uudestaan läpi niin, että jokaisen vastauksesta etsittiin luokittelun mukaisia merkityksiä. Yhden opiskelijan vastaus saattoi siis sisältää viittauksen useampaan merkitykseen.

Tulokset

Aineistosta löydettiin kuusi erilaista merkitystä Käspaikalle. Merkitykset on esitetty oheisessa taulukossa 2 yleisyysjärjestyksessä. Taulukon frekvenssit osoittavat, kuinka monen opiskelijan vastaus liittyi kyseiseen merkitykseen. Yleisimmin tuotiin esille Käspaikan toimiminen tiedonhankintapaikkana. 50 opiskelijaa eli 91 % viittasi tähän asiaan.

TAULUKKO 2. Käspaikalle annetut merkitykset ja niiden yleisyys.

	<i>f</i>	%
Tiedonhankintapaikka	50	91
Pedagoginen resurssi	40	73
Tiedonhallintakeino	21	38
Yhteisöllisyyden kehittäjä ja ylläpitäjä	17	31
Opettajaidentiteetin rakentaja	4	7
Tieto- ja viestintäteknisen osaamisen edistäjä	3	5

Seuraavaksi käsitellään lähemmin löydettyjä merkityksiä taulukossa esitetys-
sä järjestyksessä.

Tiedonhankintapaikka

Tiedonhankinta tuodaan esille melkein kaikissa vastauksissa. Tiedonhankinta-
taan liittyvässä merkityksessä on havaittavissa kaksi erilaista tyyppiä: 1) ha-
keva tiedonhankinta ja 2) selaileva tiedonhankinta. Hakeva tiedonhankinta
on johonkin tiettyyn asiaan suuntautunutta tiedonhankintaa. Käspaikkaa ku-
vataan tällöin mm. sanoilla tieto- ja ideapankki, perusteos ja tukikohta.

”Käspaikka on tieto- ja ideapankki, jonka puoleen voi aina kääntyä.”

”Käspaikka on perusteos, joka täytyy ensin tarkistaa, ennen kuin etsin
muuta lähteitä.”

”Käspaikka merkitsee minulle eräänlaista tukikohtaa. Tiedän, että sieltä
saan tietoa minulle uusista ja tuntemattomista asioista lyhyesti ja ytimek-
käästi.”

Selaileva tiedonhankinta ei kohdistu johonkin spesifiseen asiaan vaan on
eräänlaista silmäilyä siihen, mitä käsityörintamalla tapahtuu tai mitä muut
ovat tehneet. Se ei ole systemaattista tiedonhakua vaan ennemmin surffailun
tyyppistä toimintaa, jota jotkut vastaajat vertasivat lehtien selailuun. Vasta-
uksissa viitataan myös Käspaikan Uutta-osastoon, jota käydään säännöllisin
välein selailemassa.

”Käyn usein ihan ’huvikseni’ selailemassa ja katselemassa mitä muut
ovat tehneet.”

”Sivustolla on muuten vaan mukava käydä ja tutkiskella niitä [sivuja]. Se
on tavallaan rentouttavaa ajanvietettä, vähän kuin lukisi jotain lehteä.”

”Myös Uutta Käspaikassa -osio tulee aina katsottua sivuille mennessä.”

Käspaikka on saatettu löytää koulutuspaikkaan liittyvän tiedonhaun yhtey-
dessä, kuten oheisista esimerkeistä käy ilmi.

”Käspaikalla on ollut suurin merkitys minulle varmaan silloin kun harkit-
sin käsityöopettajan opintojen aloittamista ja tutustuin Käspaikan kautta
käsityön opettamiseen. Käspaikka on ollut jo pitkään tietokoneella suosi-
keissa ja sitä kautta myös aikoinani kulkeuduin SOKL:n sivuille. Käspai-
kan linkkien kautta myös kävin viime kesänä lukemassa käsityötieteestä
tehtyjä graduja ja niiden tiivistelmiä kun yritin valita opiskelupaikkaani.”
”Löysin Käspaikan tutustuessani Savonlinnan OKL:n käsityöopettaja-
koulutukseen vuosi sitten, kun mietin itselleni uutta opiskelupaikkaa ja
-alaa.”

Pedagoginen resurssi

Käspaikka nähtiin monissa vastauksissa pedagogisen sisältötiedon paikkana. Pedagogisella sisältötiedolla tarkoitetaan tässä kuvauksia siitä, miten käsityön sisältö voidaan muuttaa oppimisen kontekstiin pedagogisesti eläväksi, persoonallisella tavalla merkityksiä luovaksi (Syrjäläinen 2003, 81).

”Vastaavanlaista opettajan näkökulmasta kirjoitettua ja kerrottua juttua ei juuri muualta löydy.”

Vastauksista on löydettävissä kolme pedagogisen tiedon elementtiä, joiden yhteydessä Käspaikan merkityksellisyys tulee esille: 1) ohjaukselliset tilanteet, 2) opettamiseen liittyvät strategiat ja 3) sisällön rakentuminen.

Ohjauksellisiin tilanteisiin liittyen mainitaan yleisimmin opetusharjoittelu. Jotkut mainitsevat sijaisena toimimisen ja harrastustoiminnan ohjaamisen. Mainitaanpa yhdessä vastauksessa käsityötaitottomien kavereiden auttaminenkin.

”Varsinkin opetusharjoittelussa Käspaikan materiaalista on ollut korvaamaton apu. Sieltä olen saanut apua ja vinkkejä opetuksen järjestämiseen.”

”Olen myös käyttänyt sitä opetuksen tukena käsityöopettajan sijaisena toimiessani.”

”Joskus jotain päiväkerhoa pitäessä tai omien pikkusisarusten kanssa askarrellessa on tullut käytettyä Käspaikan ohjeita.”

”Olen suositellut sitä myös käsityötaitottomille työtovereilleni, jotka ovat joutuneet vetämään kässäkerhoa lastenleirillä. Ovat onnistuneet. Siis käspaikasta löytyy ohjeita, joiden avulla käsityötaitotonkin voi onnistua.”

Opetukseen liittyvinä strategioina mainitaan Käspaikan mahdollisuus toimia havainnollistamisvälineenä, luokan ”apuopettajana” sekä motivaation lähteenä. Käspaikka nähdään toisaalta oman innostuksen lähteenä mutta myös oppilaiden innostajana opetuksen yhteydessä.

”Käytin Käspaikan virkkauksen perusohjeita opettaessani vaihto-oppilasta, joka ei ollut koskaan aiemmin virkannut. Mielestäni sitä kautta pystyin helposti näyttämään oppilaalle tekniikkaa ja se toimi myös ’sijaisopettajana’, kun opetin välillä muita oppilaita.”

”Käspaikka on erittäin kattava kokoelma eri käsityötekniikoita. Sieltä saa hyviä ideoita omiin töihin tai tukea opetustilanteisiin. Se on myös pitkäjänteinen ’opettaja’, joka jaksaa näyttää tekniikan yhä uudelleen.”

Sisällön rakentumiseen viitataan lähinnä siten, että Käspaikka mahdollistaa tutustumisen eri luokka-asteiden oppilaiden töihin.

”Kun ei vielä ole kokemusta siitä, millaisia töitä eri luokka-asteiden oppilaat ovat tehneet, on kuitenkin päässyt kurkistamaan, mitä muualla on tehty.”

Tiedonhallintakeino

Verkkosivustojen, niin kuin myös Käspaikan, sisältö on pyritty jäsentämään niin, että yksittäiset sivustot sijoittuvat alaosastoihin, jotka muodostavat kokonaisuuden, tiedon palasten ja käsitteiden verkoston. Näin tiedon palasille luodaan merkitys sen asiayhteyden kautta, jossa ne esiintyvät. Tietoa pyritään suhteuttamaan muihin tietoihin, mikä voi edesauttaa tiedonhallintaa. Linkkilistojen järjestämisen voidaan katsoa myös edustavan tiedonhallintaa. Käspaikassa tiedonhallintaa on pyritty auttamaan myös erilaisten hakutoimintojen avulla.

Internetiä tutkinut Fernback (1997, 39) tuo esille, että ihmisillä on tarve kontrolloida laajaa ja hajanaista kybertilaa, halua merkitä epämääräinen tila vakaammaksi paikaksi. Opiskelijoiden vastaukset viittaavat siihen, että Käspaikka tarjoaa keinon kontrolloida laajaa ja hajanaista kybertilaa. Käspaikka ikään kuin tarjoaa vakaan paikan laajassa ja hajanaisessa nettiympäristössä.

”Ehkä se alkaa olla välttämättömyys nykyajan kiihtyvässä tiedonkasvussa, ei siinä yksittäinen opettaja enää yksin pärjää ja jaksa.”

”Toki samoja asioita löytyisi kirjoista ja mahdollisesti muilta verkkosivuilta, mutta Käspaikassa ne ovat kaikki hyvin saatavilla samasta osoitteesta.”

Wenger (2001) näkee käytäntöyhteisön merkityksen tietämyksenhallinnalle seuraavina asioina:

- 1) Käytäntöyhteisöt ovat informaation vaihtamisen ja tulkitsemisen solmukohtia. Yhteisöissä vallitsee yhteinen näkemys siitä, mikä on arvokasta tietoa ja miten se parhaiten välitetään.
- 2) Käytäntöyhteisöt pitävät tiedon elävänä. Tietokannat eivät pysty hallitsemaan hiljaista tietoa (tacit knowledge), tiedon voi siirtää eteenpäin, eikä se ”hautaudu”.
- 3) Käytäntöyhteisöt edesauttavat kompetenssin ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Yhteisöt keskustelevat uusista ideoista, ratkovat ongelmia, seuraavat kehitystä. Jäsenet tuovat mukaan oman asiantuntijuutensa ja ammatillisen identiteettinsä. Toiminta on eteenpäin suuntautunutta.
- 4) Yhteisöllisyys auttaa hahmottamaan, mikä oikeasti on relevanttia tietoa, mihin osallistua ja mitä välttää.

Edellä mainituista asioista erityisesti tiedon elävänä pitäminen tuli vastauksissa esille.

”Uskon, että juuri Käspaikka mahdollistaa sen, että käsityönopeus pysyy ajan hermolla.”

”Uudet ideat ja oivallukset, voisi sanoa myös ’muodit ja villityksetkin leviävät siellä nopeasti.”

Yhteisöllisyyden kehittäjä ja ylläpitäjä

Yhteisöllisyyttä tarkastellaan tässä sekä toiminnallisena että symbolisena yhteisyytenä, joista toiminnallisuutta tarkastellaan ensin ja myöhemmin luvussa palataan symboliseen yhteyteen.

Toiminnallinen yhteisyys muodostuu konkreettisen toiminnan ja vuorovaikutuksen seurauksena (Lehtonen 1990, 23; ks. myös Jones 1997, 17; Fernback 1999, 209; Wellman & Gulia 1999, 338). Ainakin seuraavat kaksi toimintaulottuvuutta tulevat vastauksissa esille: 1) kommunikointi postituslistan välityksellä ja 2) oppimateriaalien tuottamiseen ja julkaisemiseen liittyvä vuorovaikutus.

”Käspaikan ja sen postituslistan kautta voin olla vuorovaikutuksessa alan opettajien kanssa, joka ei todennäköisesti olisi mahdollista, ainakaan yhtä aktiivisesti, ilman Käspaikkaa. Käspaikan materiaalit ovat myös synnyttäneet merkityksestä vuorovaikutusta opiskelijoiden keskuudessa niin opitunneilla kuin niiden jälkeenkin.”

Monet vastaajista mainitsevat kuuluvansa postituslistalle mutta ikään kuin pahoittelevat, etteivät aktiivisesti vielä osallistu keskusteluun, toisaalta samalla tuovat esille postituslistan merkityksellisuuden. Vaikka vastaaja ei osallistuisikaan vastavuoroiseen tuen antamiseen, hän kuitenkin näyttäisi havainnoivan tuen vaihtamisen postituslistan keskusteluissa.

”Opettajien välinen postituslista vaikuttaa oivalta, vaikka en olekaan vielä sen aktiivikäyttäjä. Näin saa yhteyden muihin jo kentällä oleviin kollegoihin ja pystyy esim. jakamaan tietoa ja ideoitaan.”

Käspaikan käyttäjät voivat lisätä sivustoon omia aineistoja tai linkkejä aineistoihinsa, joita sitten muutkin voivat hyödyntää opetuksessaan. Käyttäessään aineistoja yhteisön jäsenet joutuvat tekemään valintoja, millaisen materiaalin he kokevat hyödylliseksi ja toimivaksi opetustyössään. Yhteisön jäsenet ovat siten ennen kaikkea käyttäjiä ja sisällön tuottajia eivätkä (passiivisia) katsojia tai kuluttajia.

Käspaikan oppimateriaalituotanto perustuu yhteisön vapaaehtoiseen toimintaan. Käsiyötieteen opiskelijat tuottavat osana opintojaan oppimateriaalia Käspaikkaan. Vastavuoroinen antaminen on merkityksellistä yhteisöllisyyden lujittamisessa ja kehittämisessä. Näin ollen on tärkeää mahdollistaa opiskelijoiden osallistuminen yhteisön toimintaan muun muassa postituslistan ja oppimateriaalituotannon kautta.

”Käspaikka on myös auttanut minua ymmärtämään, että omien tietojeni jakaminen ei ole minulta itseltäni pois, vaan päinvastoin hyödyn myös itse siitä kun saan sitten palautetta esim. tekemistäni sivuista.”

”On mielettömän hienoa että Käspaikka toimii vapaaehtoisen toiminnan avulla. Miksi jemmaisimme tietoa, kun saamme kaksinverroin enemmän kun jaamme ideamme – –.”

Symbolinen yhteisyys kehittyy tietoisuudessa vahvistuvana yhteenkuuluvuuden tunteena (tunne, että kuuluu johonkin). Symbolisella yhteisyydellä tarkoitetaan siis enemmän tunnetilaa, kokemusta, eikä niinkään konkreettisia toimia. (Lehtonen 1990, 23; ks. myös Jones 1997, 17; Fernback 1999, 209; Wellman & Gulia 1999, 338.) Symbolinen yhteisyys liittyy myös läheisesti käsitteeseen kollektiivinen identiteetti: Keitä me olemme? Millaisiin arvoihin elämänmuotomme perustuu? Kollektiivinen identiteetti on vahvasti narratiivinen, ja se rakentuu yhteisön ylläpitämistä myyteistä ja kulttuurisista kertomuksista. Usein puhutaan myös ammatillisesta identiteetistä, mikä voitaisiin määritellä yhtenä kollektiivisen identiteetin erityistapauksena. Silloin ammatillinen identiteetti vastaisi kysymykseen, mikä minä olen x-ammatin edustajana ja mitä saan tässä ammatissa aikaan. (Heikkinen 1999.)

Kollektiivisen identiteetin voidaan katsoa perustuvan kolmeen keskeiseen elementtiin: tietoisuuteen, jatkuvuuteen ja toiseuteen. Tietoisuuteen kuuluu spatiaalinen olemassa olemisen ja yhtenäisyyden tiedostaminen. (Ks. Kaunistmaa 1997.)

”Käspaikka on kuitenkin opiskeluvuosien aikana luonut sisäisen tunteen siitä, että apua on oikeasti saatavilla ja että on olemassa muitakin käsiyönopettajia... (esim. sähköpostilistalaiset). Opettajauran aloittaminen valmistumisen jälkeen ei tunnu niin pelottavalta asialta, kun on oma ’yhteisö’ takana – –. Eli tärkeä yhteisöllisyyden kehittäjänä ja ylläpitäjänä – –.”

”Käspaikalla onkin merkitystä minulle yhteisönä, jonka jäseneksi koen kasvaneeni.”

”Ja yksi tärkeä asia vielä, olen ylpeä siitä että me käsityöihmiset pystymme pitämään näin pyyteettömästi yhtä (eli se materiaalin runsaus jota ihmiset kokoajan harrastuksenaan Käspaikassa jakaa – –) ja siitä hienona osoituksena Käspaikka mielestäni toimii kaikille sinne edes kerran eksyville.”

Jatkuvuus puolestaan edellyttää ajallista yhtenäisyyttä ryhmän yhteisöllisyyden tunnustajana ja tunnistajana. Käspaikka on toiminut jo 10 vuotta, joten sen voidaan sanoa vakiintuneen ajallisesti niin, ettei sen jatkuvuutta osata edes kyseenalaistaa, ainakaan opiskelijoiden vastauksissa.

Toiseuden olemassaoloa edellytetään sekä ryhmän ulkopuolisena erottautumiskohteena että ryhmän yhteisöllisyyden tunnustajana ja tunnistajana. Yhteisöllisyys on samanaikaisesti meidän ulkopuolellamme, kun me olemme sen sisäpuolella. Yhteisö ei ole universaali kaiken sisäänsä sulkeva sosiaalinen alue. Se on olemassa vain niin kauan kuin on olemassa sen ulkopuolella oleva maailma, joka ei kuulu yhteisön piiriin. (Tuomi 2005, 158–160.)

”Olen ylpeä että meillä käsityö-ihmisillä on tuollainen oma foorumi toimintamme tukena. Sitä on voinut kehuskella muidenkin aineiden opeopiskelijoille –.”

”Opettajien kollegiaalisuus on myös voimakkaasti esillä ja on ehkä itseleni opiskelijana siksi hiukan vieras.”

Toiminnallinen ja symbolinen yhteisyys vahvistavat toisiaan. Symbolinen yhteisyys, yhteenkuuluvuuden tunne, kehittyä toisaalta vuorovaikutuksessa, konkreettisesti toiminnassa, toisaalta sitä mukaa, kun tietoisuus yhdistävästä asiasta lisääntyy. Konkreettinen toiminta voi johtaa symbolisen yhteisyyden kehittämiseen ja se puolestaan yhteisöllisten vuorovaikutusmuotojen kehittämiseen. Toiminnallinen ja symbolinen yhteisyys riippuu toisistaan: mitä enemmän yhteisön olemassaolon tarkoitus merkitsee jäsenelle, sitä merkittävämmäksi hän kokee toiset samoin ajattelevat. Mitä enemmän ihmiset merkitsevät toisilleen, sitä todennäköisempää on, että he alkavat pitää yhteisön toiminnan tarkoitusta tärkeänä itselleen. Edelleen, mitä merkittävämpinä itselleen he pitävät toisia ja toimintaa, sitä enemmän he pyrkivät vuorovaikutukseen ja yhteistoimintaan. (Jauhiainen & Eskola 1994, 46–47.)

Opettajaidentiteetin rakentaja

Käspaikan merkitys tuodaan esille muutamassa vastauksessa myös ammattiidentiteetin, opettajaidentiteetin, rakentajana.

”Käspaikka on toiminut ja toimii edelleen tärkeänä tukena muodostaessani käsitystä alasta ja sen opettamisesta. Käspaikan materiaalit ovat auttaneet ymmärtämään käsityön moninaisuutta ja merkitystä sekä käsityön kasvatuksellisia mahdollisuuksia. Käspaikan materiaalit ovat merkittävästi auttaneet – ja auttavat edelleen – teorian ja käytännön vuoropuhelun käynnistymistä ja kehittymistä. Konkreettisten materiaalien kautta koen hahmottavani selvemmin erilaisia lähestymistapoja, näkökulmia ja ope-

tuksellisia mahdollisuuksia. Peilaamalla ja pohtimalla omia näkemyksiäni Käspaikan sisältöihin koen pystyväni kasvamaan ja kehittymään opettajana.”

On toki muistettava, että hyvin monet tahot ovat yhteydessä opettajaidentiteetin rakentumiseen: Identiteettiä rakennetaan muun muassa koulutuksessa eri yhteyksissä, luennoilla, harjoittelussa, keskusteluissa eri ihmisten kanssa. Merkittävää Käspaikassa opettajaidentiteetin rakentajana on se, että Käspaikka voi osaltaan tukea koulutuksen työelämäläheisyyttä ja madaltaa niin sanottua arkityön kohtaamisen järkytystä (vrt. Saari 2002, 179).

”Postituslistalla on mielenkiintoisia keskusteluja käynnissä ja näin opiskelijana pääsee tutustumaan vähän siihen arkeen, jota käsityönopettajat elävät.”

”Ensinnäkin kuvittelisin että opiskelu ja työelämä nivoutuu jotenkin helpommin yhteen, kun Käspaikkaa on käyttänyt jo opiskellessa ja koska siihen on tottunut, sitä tulee käytettyä paljon myös opetuksen tukena.”

Tieto- ja viestintäteknisen osaamisen edistäjä

Pari opiskelijaa mainitsi, että Käspaikan oppimateriaalituotanto on mielekkäällä tavalla edistänyt omaa tieto- ja viestintäteknistä osaamista. Tieto- ja viestintäteknikkaa on siis tarvittu verkko-oppimateriaalin tuottamiseen, jolloin tieto- ja viestintäteknikan oppimisen ja soveltamisen voidaan sanoa toimineen välineellisessä tarkoituksessa, työvälineenä tai apuvälineenä, kuten kynä tai sakset.

”Käspaikan kautta olen oppinut käsitöiden lisäksi myös muita taitoja kuin käsitöitä. Se on mm. kannustanut tieto- ja viestintäteknikan lisäopiskeluun.”

”Uskaltaisin jopa väittää, että käspaikan olemassaolon ja siihen liittyvän opetuksen johdosta käsityönopettajaopiskelijat ovat suhteessa muihin opiskelijoihin verrattuna melko taitavia tietokoneidenkäyttäjiä – –.”

”Uskon, että olen enemmän yhteistyökykyinen tietotekniikkamaailman kanssa, koska opintoihini on kuulunut opetusmateriaalin tekemistä Käspaikkaan. Koska se on oikeasti ja aidosti otettava paikka, on se nostanut motivaatiota tekemisen tasoon ja sitä kautta se on lisännyt myös innostusta käyttäjä ja hyödyntäjä melko monipuolisesti tietokonetta – –.”

Tieto- ja viestintäteknikka on jo kiinteä osa opettajaksi opiskelevien opiskelua, mutta joidenkin opiskelijoiden vastauksista pilkistää vielä se vanha käsitys, että käsityö ja tieto- ja viestintäteknikka olisivat ikään kuin toisiaan hylkiviä.

”Kun ensimmäisen kerran löysin Käspaikan, muistan yllättyneeni, että juuri käsityöihmiset ovat saaneet aikaan tällaisen sivuston. Yleensä kun käsistään kätevien ihmisten ajatellaan inhoavan tietokoneita.”

Eroja ja yhtäläisyyksiä vuosikurssien välillä

Oheisessa taulukossa (taulukko 3) on esitetty, kuinka Käspaikalle annetut merkitykset jakaantuivat vuosikursseittain. Esimerkiksi ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista vain 15 prosenttia (2 opiskelijaa) viittasi Käspaikkaan yhteisöllisyyden kehittäjänä, kun taas neljännen tai ylemmän vuosikurssin opiskelijoista 64 prosenttia (9 opiskelijaa) viittasi jotenkin yhteisöllisyyteen. Aineisto on pieni, joten siitä ei voida tehdä pitkälle vietyjä johtopäätöksiä.

TAULUKKO 3. Käspaikalle annetut merkitykset vuosikursseittain.

	1. vsk	2. vsk	3. vsk	4. vsk
Tiedonhankintapaikka	85 % (11)	100 % (15)	85 % (11)	79 % (11)
Pedagoginen resurssi	54 % (7)	80 % (12)	77 % (10)	79 % (11)
Tiedonhallintakeino	15 % (2)	60 % (9)	46 % (6)	29 % (4)
Yhteisöllisyyden kehittäjä ja ylläpitäjä	15 % (2)	13 % (2)	31 % (4)	64 % (9)
Opettajaidentiteetin rakentaja	0	13 % (2)	0	14 % (2)
Tieto- ja viestintätekniikan osaamisen edistäjä	8 % (1)	0	0	14 % (2)

Yhteistä kaikkien vuosikurssien opiskelijoille on, että Käspaikka nähdään tiedonhankintapaikkana. Ero löytyy lähinnä siinä, että myöhempien vuosikurssien opiskelijat näkevät Käspaikan monipuolisemmin kuin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Jotkut opiskelijat toteavat itse, että Käspaikan merkitys syvenee ja laajenee opintojen kuluessa.

”Vuosi vuodelta Käspaikan merkitys on siis kasvanut ja luulen, että esim. työelämään siirtymisen myötä merkitys kasvaa entisestään.” (Viidennen vuosikurssin opiskelija.)

Myöhempien vuosikurssien opiskelijat näkevät Käspaikan tiedonhankintapaikan lisäksi useammin myös pedagogisena resurssina, tiedonhallintakeinona ja yhteisöllisyyden kehittäjänä. He näkevät Käspaikan jonkinlaisena oppimisyhteisönä. Tiedonhankintakäytön voidaan katsoa edustavan jossain määrin yksilökeskeistä näkökulmaa: kukin keräilee verkosta informaatiota omiin tarkoituksiinsa. Oppimisyhteisöajattelu edustaa puolestaan yhteisöllistä merkitystä.

”Minulle käspaikalla ei ole tähän mennessä ollut juurikaan merkitystä. Kuulin siitä vasta kun aloitin opiskelut täällä. Mutta ideana erittäin hyvä, ja tulevaisuudessa tulen varmasti tutustumaan siihen ja käyttämään sitä.” (Ensimmäisen vuosikurssin opiskelija.)

”Konkreettisten materiaalien kautta koen hahmottavani selvemmin erilaisia lähestymistapoja, näkökulmia ja opetuksellisia mahdollisuuksia. Peilaamalla ja pohtimalla omia näkemyksiäni Käspaikan sisältöihin koen pystyväni kasvamaan ja kehittymään opettajana.” (Viidennen vuosikurssin opiskelija.)

Vastauksista on mielenkiintoista myös havaita, miten Käspaikasta puhutaan – puhutaanko siitä jonain vieraana sivustona vai ”meidän juttuna”. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden vastauksissa Käspaikka näyttäytyy vieraana tai uutena sivustona, josta haetaan tietoa. Neljännen tai myöhempien vuosikurssien opiskelijoiden vastauksissa tulee esille enemmän se, että Käspaikka on ”meidän yhteinen asia”.

”Ennen opiskelun alkua en ollut tutustunut Käspaikkaan sivustona ollenkaan. Muistan kuitenkin eksyneeni sivuille etsiessäni Googlella esim. jotain neuohjetta. Tämän syksyn aikana olen etsinyt sivuilta muutaman kerran tietoa ja pari kertaa olen tutustunut sivustoon.” (Ensimmäisen vuosikurssin opiskelija.)

”Olen ylpeä että meillä käsityö-ihmisillä on tuollainen oma foorumi toimintamme tukena. Sitä on voinut kehuskella muidenkin aineiden opeopiskelijoille – –.” (Viidennen vuosikurssin opiskelija.)

Opiskelijat viittaavat tiedonhallintaan myös arvioimalla Käspaikkaa siinä mielessä, miten vaikeaa tai helppoa tiedon löytäminen Käspaikasta on. Arviot ovat jossain määrin erilaisia sen mukaan, onko vastaaja ensimmäisen vuosikurssin opiskelija vai myöhemmän vuosikurssin opiskelija. Vaikuttaa siltä, että tottunut käyttäjä kokee sivuston eri tavalla uuteen käyttäjään verrattuna.

”Valtavasti hyvää tietoa, mutta hieman vaikeasti löydettävissä.” (Ensimmäisen vuosikurssin opiskelija.)

”Sivut ovat selkeät käyttää, sillä asiat ovat jaoteltu selkeästi eri teemojen alle, erittäin tarpeelliset sivut – helpottaa työtä hurjasti – ilman niitä aikaa kuluisi paljon ja näin kattavaa materiaalia ei kuitenkaan saavuttaisi.” (Kolmannen vuosikurssin opiskelija.)

”Etusivu voi ensikäyttäjstä tuntua hieman sekavalta (sivulla kun on valtava määrä otsikoita, linkkejä ja kuvia). Näin muistelen ainakin itse kokeneeni pari vuotta sitten, kun tutustuin ensimmäisiä kertoja sivustoon.” (Kolmannen vuosikurssin opiskelija.)

Kritiikkiä Käspaikkaa kohtaan

Kriittisiä kommentteja oli hyvin vähän. Kritiikki liittyi lähinnä etusivuun ja tiedon palasten hahmottamiseen siinä ja tiedon löytämisen vaikeuteen. Ainoastaan yksi vastaaja oli selkeästi sitä mieltä, että Käspaikalla ei ole hänelle itselleen merkitystä. Hän kirjoitti, että Käspaikka on hänen mielestään jotenkin ”koulumainen” ja ei ole siksi kiinnostunut käyttämään sitä.

Hän myös totesi, että ”kilpailu surffailuajasta on netissä sen verran kovaa, että käspaikka ei tällä hetkellä pärjää muille foorumeille omassa ’rankingisani’”. Vaikka hän ei nähnyt Käspaikalla olevan itselleen merkitystä, näki hän sillä olevan merkitystä muille toteamalla näin: ”Onhan Käspaikka niin huima käsityönopetuksen ammatillinen tietopankki, että sitä haluaa markkinoida maailmalle – – vaikkei itse käytäkään – –.”

Tulosten tarkastelua

Tulokset osoittavat, että Käspaikka toimii opiskelijoille erityisesti henkilökohtaisen tiedonhaun ja -hallinnan välineenä. Käspaikka näyttäisi myös toimivan pedagogisena resurssina, keskinäisen avun ja tuen sekä innostuksen lähteenä. Yhteisölliseksi muodostuva ryhmä antaa puitteet myös ammatti-identiteetin rakentamiseen. On mielenkiintoista nähdä, että jotkut opiskelijat tuovat esille Käspaikan myös yhteisöllisyyden näkökulmasta.

Voitaisiinko koulutuksen aikana jotenkin tukea yhteisöllisyyden tunteen syntymistä? Toiminnallinen ja symbolinen yhteisyys riippuvat toisistaan: mitä enemmän yhteisön olemassaolon tarkoitus merkitsee jäsenelle, sitä merkittävämmäksi hän kokee toiset samoin ajattelevat. Mitä enemmän ihmiset merkitsevät toisilleen, sitä todennäköisempää on, että he alkavat pitää yhteisön toiminnan tarkoitusta tärkeänä itselleen. Tässä mielessä on perusteltua teettää opiskelijoilla oppimateriaalia Käspaikkaan, sillä se voi tuottaa kokeemuksellisia merkityksiä yhteisöllisyydestä, joilla voi olla taas merkitystä yhteisöllisyyden tunteen syntymisen kannalta.

Opintojen aikainen oppimateriaalitehtävä voi olla myös tärkeä julkaisukynnyksen ylittämisen takia. Opiskelija, joka ei ole vielä valmistanut mitään aineistoa Käspaikkaan, kuvaa kynnystä seuraavasti:

”Käspaikkaan on muuten jonkinmoinen kynnys itse tehdä materiaalia, sillä usein sitä arvioi itse niin kriittisesti eikä tahtoisi julkaista omia ’ei niin hyviä’ ideoita koko Suomelle.”

Voidaan tietysti sanoa, että laadun kannalta on hyvä säilyttää korkea julkaisukynnys. Toisaalta korkea julkaisukynnys voi jättää monta laadukastakin ideaa tekijöidensä pöytälaatikoihin.

Jotta Käspaikka säilyy ja kehittyy, tarvitaan toimintaan sitoutuneita ihmisiä. Näkisin tärkeänä, että jo koulutuksen aikana aktivoidaan opiskelijoita mukaan Käspaikan toimintaan. Jos opiskelija on opintojensa aikana tehnyt jotain Käspaikan hyväksi, on todennäköistä, että hän myös työelämässä osallistuu Käspaikan sisältöjen tuottamiseen ja kehittämiseen. Näin varmistetaan toimivaksi osoittautuneen verkkoympäristön säilyminen ja kehittyminen.

”Mietinkin monesti, mitä itse asiassa tekisin ilman Käspaikkaa, koska se on ainutkertainen verkkoympäristö, jollaista ei monessa muussa aineessa ole!”

”Mutta onneksemme Käspaikka on luotu ’oikeaksi kädeksi’ kässäopelle (ja varsinkin meille opiskelijoille) ja tietysti alan harrastajille.”

Lähteet

- Fernback, J. 1997. The individual within the collective. Virtual ideology and the realization of collective principles. Teoksessa S. Jones (toim.) Virtual culture. Identity and communication in cybersociety. London: Sage, 36–54.
- Fernback, J. 1999. There is a there there. Notes toward a definition of cybercommunity. Teoksessa S. Jones (toim.) Doing Internet research. Critical issues and methods for examining the net. California: Sage, 203–220.
- Heikkinen, H. 1999. Opettajuus narratiivisena identiteettinä. Teoksessa A. Eteläpelto & P. Tynjälä (toim.) Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva, 275–290.
- Jauhiainen, R. & Eskola, M. 1994: Ryhmäilmiö. Perustietoa ryhmän käytöstä ja ryhmätyöstä sosiaalityöhön sovellettuna. Helsinki: WSOY.
- Jones, S. 1997. The Internet and its social landscape. Teoksessa S. Jones (toim.) Virtual culture. Identity and communication in cybersociety. London: Sage, 7–35.
- Kaunismaa, P. 1997. Mitä on kollektiivinen identiteetti? Teoksessa K. Virtapohja (toim.) Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen. Jyväskylä: Gummerus, 37–54.
- Kröger, T. 2003. Käsityön verkko-oppimateriaalien moninaisuus "Käspaikka"-verkkosivustossa. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteellisiä julkaisuja 90. <http://joypub.joensuu.fi/publications/dissertations/kroger_kasityon/kroger.pdf>.
- Kröger, T. 2006. Luento Käspaikan juhlaseminaarissa Turussa 14.12.2006.
- Lehtonen, H. 1990. Yhteisö. Tampere: Vastapaino.
- Saari, S. 2002. Opettajankoulutuksen arviointi- ja kehittämisdiskurssi koulutuspoliittisessa kontekstissa. Tampereen yliopisto. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 211. <<http://acta.uta.fi>>.

- Syrjäläinen, E. 2003. Käsityön opettajan pedagogisen tiedon lähteeltä: Persoonalliset toimintatavat ja periaatteet käsityön opetuksen kontekstissa. Helsingin yliopisto. Kotitalous- ja käsityötieteiden laitoksen julkaisuja 12.
- Tuomi, I. 2005: Yhteisöllisyyden paluu tietoyhteiskuntaan. Teoksessa A. Hautamäki, T. Lehtonen, J. Sihvola, I. Tuomi, H. Vaaranen & S. Veijola (toim.) Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus, 132–161.
- Wellman, B. & Gulia, M. 1999. Net-surfers don't ride alone. Virtual communities as communities. Teoksessa B. Wellman (toim.) Networks in the global village. Oxford: Westview Press.
- Wenger, E. 2001. Supporting communities of practice. A survey of community-oriented technologies. Version 1.3. <<http://www.ewenger.com/tech/>>. (Luettu 4.8.2002.)